

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับการสร้างสรรค์เพลงรำโทนเพชรบูรณ์ Cultural Identity and the Creation of Rum Tone Phetchabun Songs

อังคณา จันทร์แสงศรี¹

Angkana Chansaengsri¹

Received: 27 May 2022

Revised: 7 September 2022

Accepted: 30 January 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและเนื้อหาเพลงรำโทนเพชรบูรณ์ 11 อำเภอ จากแรงบันดาลใจของผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ผลการวิจัยพบว่า มีประวัติความเป็นมาจากความตั้งใจจริงของผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ หวังที่จะเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ในมุมกว้างๆ ให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์และประชาชนทั่วไปได้รู้จักเพชรบูรณ์มากขึ้น ซึ่งแต่ละเพลงก็มีแรงบันดาลใจในการประพันธ์คำร้องที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น จังหวัดเพชรบูรณ์มีของดีต่างๆ ของแต่ละอำเภอ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ประเพณี วัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมสำคัญซึ่ง เพลงรำโทนเพชรบูรณ์ 11 อำเภอ ได้แก่ 1) เพลงรำโทนเพชรบูรณ์ 2) เพลงไถ่อย่างวิเชียรบุรี 3) เพลงร้าวงเขาค้อ 4) เพลงอำเภอหล่มเก่า 5) เพลงอำเภอน้ำหนาว 6) เพลงอำเภอ หล่มสัก 7) เพลงอำเภอชนแดน 8) เพลงอำเภอบึงสามพัน 9) เพลงอำเภอวังโป่ง 10) เพลงอำเภอหนองไผ่ 11) เพลงอำเภอศรีเทพ บทเพลงเหล่านี้มีคุณค่า บอกให้เห็นถึงสาระสำคัญในแต่ละอำเภอว่ามีจุดเด่นในเรื่องใด ซึ่งมีทั้งเหตุการณ์ วัฒนธรรม ประเพณี อาหารการกิน แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในแง่มุมต่างๆ และยังมีสาระสำคัญที่หลากหลายของแต่ละอำเภอ ที่บ่งบอกถึงจุดเด่นของอำเภอนั้นๆ ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจในบริบทของชุมชนสังคมในอดีตและปัจจุบัน บทเพลงต่างๆ มีทำนองเพลงสั้นๆ ง่ายต่อการจดจำ สะดวกต่อการสื่อสารให้กับนักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจ ซึ่ง บทเพลงดังกล่าวทั้ง 11 อำเภอนอกจากสาระสำคัญในจุดเด่นของแต่ละอำเภอแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นำมาซึ่งการพัฒนากระบวนการผลิตผลทางการเกษตร ส่งผลตรงต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องพัฒนาเพื่อความยั่งยืนสืบไป

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม, การสร้างสรรค์, เพลงรำโทนเพชรบูรณ์

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีและศิลปะการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
E-mail: angkanachansangri@gmail.com เบอร์โทร 083-4888998

¹ Lecturer of Dance and Performing Arts Faculty of Human and Social Sciences Phetchabun Rajabhat University
E-mail: angkanachansangri@gmail.com phone number 083-4888998

Abstract

The purpose of this research was to study the history and content of the Phetchabun dance songs inspired by assistant professor Kamol Boonkhet in 11 districts of the province.

The results showed that there is a history of the true intention of Assistant Professor Kamol Boonkhet, Director of the Office of Arts and Culture Phetchabun Rajabhat University. He hopes to spread over a wide area the reputation to Phetchabun province to benefit the people of Phetchabun and enable the general public to know more about Phetchabun. Each song has a different inspiration for composing the lyrics, which is in accordance with the outstanding cultural diversity. Therefore the songs address various good things from each district, be it is food, traditions, culture, tourist attractions and other important activities such as dance songs. Phetchabun has 11 districts, namely 1) Rum Tone Phetchabun Songs 2) Kai Yang Wichian Buri Song 3) Rum Vong Khao Kho Song 4) Lom Kao District Song 5) Nam Nao District Song 6) Lom Sak district Song 7) Chon Daen District Song 8) Bueng Sam Phan District Song 9) Wang Pong District Song 10) Nong Phai District Song 11) Sri Thep District Song The songs are valuable to tell about the essence of each district and what highlights are there. These highlights includes events, culture, traditions, food, tourist attraction as well as historical stories. They also capture a variety of essences of each district, indicating the strengths of that district, making it easier to understand in the context of the past and present social communities. The songs have short melodies that are easy to remember. The songs are a convenient way to communicate with students, and interested parties. Such songs in all 11 districts, in addition to the essence of the distinctive features of each district, in addition to the essence of each district's distinctive features, also promote cultural tourism, leading to the development of agricultural production processes. Directly affect tourism in Phetchabun province. that various organizations, both public and private, must develop for sustainability.

Keywords: Cultural identity, creative, Rum Tone Phetchabun song

บทนำ

วัฒนธรรมที่มีความเจริญรุ่งเรืองของชาติไทยนอกจากจะมีดนตรีไทย เพลงไทย รวมถึงการแสดงที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติได้แก่ ระบำ รำ ซึ่งการรำของไทยมีหลายลักษณะ อาทิ รำเดี่ยว รำคู่ รำหมู่ การรำหมั้นนั้นบางครั้งอาจเรียกว่า “รำวง” รำวงเป็นการละเล่นอย่างหนึ่ง

ของชาวบ้านที่มาพร้อมกัน อย่างสนุกสนานเพื่อความสามัคคี เดิมเรียกว่า “รำโทน” เพราะใช้โทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ดีเป็นจังหวะ โดยดีจังหวะง่ายๆ คือ ป๊ะ โทน ป๊ะ โทน ป๊ะ โทนๆ สลับกันไปเรื่อยๆ และต่อมาได้เพิ่มเครื่องดนตรีจังหวะคือ ฉิ่งและกรับเพื่อเพิ่มความสนุกสนานผู้รำนั้นจะรำไปตามจังหวะโทน โดยไม่มีการกำหนดท่ารำตายตัวจะยกแขนวาดมือ อย่างไรก็ได้เพียงแต่อย่า

ทำให้เข้าจังหวะโทนเท่านั้น เนื้อหาของบทเพลง ยังสอดแทรกอารมณ์ ความรู้ ขนบธรรมเนียม ประเพณีของแต่ละท้องถิ่นลงไปด้วย นุชนานู ดิเจริญ และคณะ (2561, หน้า 277-296)

รำโทนเป็นการละเล่นพื้นบ้านของไทย นิยมเล่นกันในฤดูเทศกาลเฉพาะบางท้องถิ่น รำโทนเป็นการแสดงที่ไม่ตายตัว มีการปรับเปลี่ยน รูปแบบการแสดงมาเรื่อยๆ จนปรากฏหลักฐาน ชัดเจนเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2484 ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เกิดการ ปฏิรูปวัฒนธรรมไทยและต้องการเชิดชูรำโทน ให้เป็นศิลปะประจำชาติ จึงได้ส่งเสริมการละเล่น ชนิดนี้เป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติอย่างหนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2537, หน้า 1)

เพลงรำโทนเป็นเพลงสั้นๆ สำหรับชาย หญิงรำด้วยกันเป็นคู่ๆ มีโทน, รำมะนา, ถังน้ำมัน แบนๆ หรือกลองตีให้จังหวะเริ่มแพร่หลายในช่วง พ.ศ. 2480 ต่อมาเมื่อกรมศิลปากรทำการปรับปรุง ทำรำแล้วเรียกว่า เพลงร่ำวง

ก่อนหน้ามีรำโทนหรือร่ำวงแบบพื้นเมือง ชาวบ้านมีเพลงยั่วให้รำต่างๆ อยู่แล้ว เช่น เพลง ขำเจ้าโลม เพลงสังกรานต์ เพลงยั่ว ฯลฯ พ่อเพลง แม่เพลงทั่วไปถือว่าเพลงรำโทนเป็นของค่อนข้าง ใหม่ เกิดที่หลังเพลงพื้นบ้านอื่นๆ เอนก นาวิกมูล (2550, หน้า 657-663)

การละเล่นรำโทนของจังหวัดเพชรบูรณ์ หรือที่เรียกว่า “รำโจ่ง” เป็นการละเล่นที่ถือกำเนิด มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ไม่ปรากฏหลักฐานว่า ผู้ใดเป็นผู้คิดขึ้น แต่พอมิเค้าวในสมัยก่อนนั้น ชาวเมืองวิเชียรบุรีมักติดต่อกับชายกับชาว กรุงศรีอยุธยาหรือชาวเมืองต่างๆ แถบลุ่ม เจ้าพระยาโดยอาศัยเส้นทางคมนาคมทางลำน้ำ ปาสักอยู่เนื่องๆ จึงนำเครื่องดนตรีประเภทกลอง

โทน ฉิ่ง รวมทั้งท่วงท่ารำจากการเล่นร่ำวง การแสดงกลองยาวหรือลิเกของภาคกลาง แล้ว คิดดัดแปลงท่วงท่ารำใหม่ตามภูมิปัญญา หน่วย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์ (2543, หน้า 45)

จากข้อมูลทีกล่าวนมา รำโทนหรือรำโจ่ง ของจังหวัดเพชรบูรณ์ในปัจจุบัน ยังพบการรำ โทนที่อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ รำโทน ที่ ตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ และรำโทน ตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัด เพชรบูรณ์ ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ จึงคิดศึกษาประวัติ ความเป็นมาและเนื้อหาของเพลงรำโทนชุดนี้ขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและ เนื้อหาเพลงรำโทนเพชรบูรณ์ 11 อำเภอ จาก แร่งบันดาลใจ ของผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยได้วางแผนเตรียมอุปกรณ์ในการ เข้าพื้นที่ภาคสนาม เช่น สมุด ดินสอ ปากกา แบบฟอร์มการสัมภาษณ์และการสังเกตที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น กล้องบันทึกภาพวิดีโอ โทรศัพท์มือถือ เครื่องบันทึกเสียง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการ สังเกตแบบมีส่วนร่วมและสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาเป็นสำคัญ ภายใต้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ รายละเอียดดังนี้

1. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการ สัมภาษณ์ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ โดยเก็บรวบรวม ข้อมูลแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2. การสังเกต

2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการฝึกร้องเพลงรำไท่น ของผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

2.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ทำการเข้าร่วมรับฟังขณะทำการบันทึกเสียงเพลงรำไท่นเพชรบูรณ์ และได้ทำการถอดเนื้อเพลงออกมาในรูปแบบลายลักษณ์อักษร ของผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผลการศึกษา

จากการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและเนื้อหาเพลงรำไท่นเพชรบูรณ์ 11 อำเภอ จากแรงบันดาลใจของผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ด้วยหวังที่จะเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ในมุมกว้างๆ ให้กับประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์และผู้สนใจได้รู้จักเพชรบูรณ์มากขึ้น โดยให้เห็นสาระสำคัญในแต่ละอำเภอซึ่งจุดเด่นต่างๆ ในบทเพลงได้แก่ เหตุการณ์ วัฒนธรรม ประเพณี อาหาร แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมสำคัญ และประวัติศาสตร์ ง่ายต่อการทำความเข้าใจในบริบทของชุมชนและสังคม ทำนองเพลงสั้นๆ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการจดจำ สะดวกต่อการสื่อสารกับนักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจสาระต่างๆ ของบทเพลงรำไท่นนี้ยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นำมาซึ่งการพัฒนากระบวนการผลิตผลทางการเกษตร โดยมีแรงบันดาลใจ ดังนี้

เพลงที่ 1 เพลงรำไท่นเพชรบูรณ์ (ประจำอำเภอเมืองเพชรบูรณ์)

แรงบันดาลใจมาจากประเพณีอัมพระดำน้ำ ที่จัดเป็นงานประจำปี ในเทศกาลสารท

เดือน 10 ที่ประชาชนจากทุกสารทิศพากันมาร่วมงานอีกประการหนึ่ง เพชรบูรณ์มีอำเภอในเขตปกครองที่อยู่ในความดูแลทั้ง หมด 11 อำเภอ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือ ความงดงามที่ทำให้จังหวัดเพชรบูรณ์โดดเด่น ข้าพเจ้าจึงหยิบของดีต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร ประเพณี วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยว ที่คนรู้จัก มารวมไว้ อาทิ ไก่ย่างวิเชียรบุรี การละเล่นนางควาย งานบุญบั้งไฟ การพ่อนแซบลานเพื่อขอฝน สถานที่ท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นเขาค้อ ที่ตำบลหนองแม่นามีแหล่งแมงกะพรุนน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุด กังหันลมภูทับเบิก ส่วนอาหารที่มาจากภูมิปัญญาพื้นบ้านคือ น้ำพริกขี้ปูที่อยู่ในเขต หล่มเก่า หล่มสัก และสุดท้าย คือ พืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้และมีชื่อเสียงมากที่สุดของจังหวัดเพชรบูรณ์ คือ มะขามหวาน ด้วยแรงบันดาลใจดังกล่าวจึงแต่งเพลงรำไท่นอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ขึ้น ด้วยหวังที่จะเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ ในมุมกว้างๆ ให้ประชาชนในจังหวัด รู้จักเพชรบูรณ์มากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. เพลงรำไท่นเพชรบูรณ์

เพชรบูรณ์ของเราเนี่ยเอ๋ย สนุกจังเลยงานประเพณี

อัมพระดำน้ำวันสารทเดือนสิบ (ข้า)

ไก่ย่างไกลลิบอยู่วิเชียรบุรี

นางควาย บั้งไฟ แซบลาน สนุกสนานเขาค้อของดี

ดูแมงกะพรุนที่หนองแม่นา

ทับเบิกเสียดฟ้ากังหันลมไช่ย้อย

ขี้ปูก็แซบไม่น้อย (ข้า)

มะขามหวานอร่อยผู้คนใจดี

เพลงที่ 2 เพลงไถ่อย่างวิเชียรบุรี (ประจำอำเภอวิเชียรบุรี)

อำเภอวิเชียรบุรี เดิมคือเมืองท่าโรง มีของดีหลายอย่าง เริ่มจากเจ้าเมืองวิเชียรบุรี (พระศรีธมมอรรถน์) นักรบเคียงป่าเคียงไหล่กับพระชัยบุรี ทหารคู่พระทัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สุสานหอยสิบห้าล้านปี เสาหินอัคนี แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกหลายแห่ง นอกจากนี้ยังมี อาหารพื้นบ้าน คือ ไถ่อย่างวิเชียรบุรี เป็นอาหารที่มีชื่อเสียง สร้างรายได้ให้กับจังหวัดเพชรบูรณ์ นักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัด หากใครมาเพชรบูรณ์และมีได้แวะรับประทาน ไถ่อย่างวิเชียรบุรี ถือว่ามาไม่ถึงเพชรบูรณ์ ความมีชื่อเสียงของไถ่อย่างวิเชียรบุรี เป็นที่ประจักษ์ชัดกับกลุ่มพ่อค้าและลูกค้า จะเห็นได้ว่า ร้านขายไถ่อย่างจังหวัดอื่นๆ ก็ติดป้ายหน้าร้านว่า “ไถ่อย่างวิเชียรบุรี” มีอยู่ทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทย ข้อเท็จจริงไม่มีใครยืนยันว่า ผู้ค้ามาจากเพชรบูรณ์จริงหรือไม่ แต่ที่แน่ๆ ป้ายร้านไถ่อย่าง เขียนไว้เพื่อล่อตา ล่อใจว่า “ไถ่อย่างวิเชียรบุรี” และด้วยเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงเลือกจุดเด่นของเมืองวิเชียรบุรี คือ ไถ่อย่างวิเชียรบุรี นำมาแต่งเพลงรำไทพวน เพื่อบอกถึงความโดดเด่นของวิเชียรบุรี ที่คนรู้จัก คือ ไถ่อย่างวิเชียรบุรี

2. เพลงไถ่อย่างวิเชียรบุรี

ไถ่อย่างวิเชียรบุรี อร่อยดีขอเชิญมาซื้อ

เนื้อหนังกระดูกกรอบกรอบ (ซ้ำ)

ขอเชิญมาซื้อที่วิเชียรบุรี

เพลงที่ 3 เพลงรำวงเขาค้อ (ประจำอำเภอเขาค้อ)

ยุทธการเขาค้อ ผืนแผ่นดินที่ระอุไป ด้วยความเดือดร้อนเมื่อครั้งอดีต เริ่มตั้งแต่

พ.ศ. 2511 จากความไม่เข้าใจกันก่อความรุนแรง และยิ่งนานวันยิ่งเพิ่มความตึงเครียดขึ้นเป็นทวีคูณ จนเกิดการล้มตาย สร้างความสูญเสียมากที่สุดในปี พ.ศ. 2519 อุบัติการณ์ทางการเมืองที่ไม่เข้าใจกันของกลุ่มบุคคล ทำให้ ผกค. (ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์) แผ่ขยายอำนาจมากขึ้น เมื่อความขัดแย้งทางความคิดรุนแรงขึ้น ในเมืองที่มีความสงบสุขต่อความคิดไม่ตรงกัน กลุ่มหัวรุนแรงเข้าป่าหาแนวร่วม และเผยแพร่ลัทธิให้กับคนในพื้นที่เพชรบูรณ์ พิษณุโลก และเมืองเลย คือจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกัน ประการสำคัญ จังหวัดดังกล่าวถูกเชื่อมโยงด้วยเทือกเขา ด้วยเหตุนี้พื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นปราการทางธรรมชาติที่ ผกค. ยึดเป็นพื้นที่เป้าหมายในการเผยแพร่ลัทธิของตน ด้วยน้ำพระทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และพระบรมวงศานุวงศ์ ได้ทรงเยี่ยมเยียน ดับไฟร้อนให้กับประชาชนในเขตเขาค้อ พลังสำคัญในการปราบปราม ผกค. คือพี่น้องทหารหาญ ร่วมด้วยพ่อค้าประชาชน ร่วมใจกันปราบปราม สุดท้ายไฟร้อนที่เขาค้อก็ดับสนิท เมื่อพ.ศ. 2525 จากน้ำพระทัยของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระองค์ทรงวางนโยบาย จัดสรรที่ทำกินให้กับประชาชนผู้ทุกข์ยาก ทรงดูแลผู้เจ็บป่วยจากภัยสงคราม ทรงให้คำแนะนำประชาชนในการฟื้นฟูป่า กล่าวคือ ให้ประชาชนปลูกไม้ 3 ประเภท คือ ปลูกไม้เพื่อตัดฟืนถ่าน ปลูกไม้ยืนต้น และปลูกไม้ผล จากพระราชดำริของล้นเกล้าล้นกระหม่อม รัชกาลที่ 9 ที่ทรงมอบให้กับประชาชนมานานแสนนาน ส่งผลให้เขตอำเภอเขาค้อ ปรับเปลี่ยนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ร่มเย็น นักท่องเที่ยวจากทั่วสารทิศ พากันมาพักผ่อนในช่วงวันหยุด มิได้ขาดสายตลอดทั้งปี ด้วยแรงบันดาลใจนี้ ข้าพเจ้าจึงแต่งเพลงรำวงเขาค้อขึ้น

3. เพลงรำวงเขาค้อ

รำวงที่บนเขาค้อ รูปหล่อระว่างปิ่นลั่น
เมื่อก่อนเขาเคยรบกัน (ซ้ำ)
เสียงปิ่นดั่งลั่นที่บนเขาค้อ
ทุกวันสดชื่นแจ่มใส เทียวไหนแสนไกล
ใจท้อ

เชิญมาเที่ยวบนเขาค้อ (ซ้ำ)

ไอ้พुरुปหล่อเขาค้อไม่ไกล

เพลงที่ 4 เพลงอำเภอล่มเก่า (ประจำ
อำเภอล่มเก่า)

อำเภอล่มเก่า เดิมเรียกว่า เมืองลุ่ม เมืองลุ่ม มีพี่น้องชาวลาวจากหลวงพระบาง เวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานมาช้านาน มีวัฒนธรรมประเพณีที่เข้มแข็ง และหลากหลาย จนเมื่อครั้งรัชกาลที่ 3 เกิดศึกเจ้าอนุวงศ์ เมืองล่มเก่าถูกโจมตี ประชาชนบางส่วนจึงย้ายถิ่นฐานไปที่ลุ่มสัก (อำเภอล่มสัก) ยึดพื้นที่แถวเทศบาลลุ่มสัก ในปัจจุบันเป็นที่มั่นทำให้เมืองลุ่ม เมืองลุ่ม (ที่เดิม) กลายเป็นลุ่มเก่า สถานที่ใหม่ที่มาตั้งถิ่นฐานให้ชื่ออำเภอกว่าใหม่ว่า อำเภอล่มเก่า ต่อมาเปลี่ยนเป็นลุ่มศักดิ์ และเป็นลุ่มสัก ตามลำดับ จนปัจจุบันนี้ที่ลุ่มเก่ามีอาหารพื้นบ้านที่ขึ้นชื่อคือ ขนมจีน ชาวพื้นเมืองเรียกว่าขนมเส้น ทำกันสดๆ วันต่อวัน ประการสำคัญ ขนมจีนที่นี่ไม่ได้ทำเป็นจับๆ แบบขนมจีนทั่วไป รูปแบบหลากหลาย ทำเป็นขนมกลุ่มก้อน หลากสีสน่น้ำยา น้ำปรุง หลายรูปแบบ ผักและเครื่องเคียงมีให้เลือกมากมาย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ขนมจีนหรือขนมเส้นเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวในนามขนมจีนลุ่มเก่า

ผ้าทอพื้นเมืองอันเป็นอัตลักษณ์ ของผ้า ชิ่นวัฒนธรรมแบบชาวลาว จะประกอบไปด้วย หัวชิ่น ตัวชิ่น และตีนชิ่น ผ้าใน 1 ผืน (1 ถุง) จะรวมผ้าทั้ง 3 ส่วนเย็บต่อกัน และมีลวดลาย หลากหลาย รวมเรียกว่า “ชิ่นหัวแดงตีนก่าน” ตีนก่าน คือ ตีนชิ่นที่มีลายขวาง ผ้าทอมือชนิดนี้เป็นที่นิยมของชาวบ้าน และเป็นของฝากที่นักท่องเที่ยว มักจะซื้อหาไปเป็นของฝากอยู่เสมอ ประการสำคัญ สุภาพสตรีจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ผลักดันให้กลุ่มแม่บ้านนำผ้าทอชนิดนี้แปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อสร้างมูลค่าให้กับงานหัตถศิลป์ นอกจากนี้ ยังมีหลวงพ่อบูญวัดตาลเป็นพระพุทธรูปศิลปะล้านช้างที่ชาวบ้านให้ความเคารพเชื่อถือ องค์พระประดิษฐานอยู่ที่วัดตาล (ในตัวเมืองลุ่มเก่า) มีงานประจำปีให้พระปิดทอง สร้างความกลมเกลียวเป็นปึกแผ่นกับสังคมเป็นอย่างดี ดังได้กล่าวมาแล้วว่าภูมิปัญญาของพี่น้องชาวลาวที่อพยพมาจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง นำภูมิปัญญาติดตัวมาเผยแพร่เสมอมา น้ำพริกขี้ปู ทำจากปูนาสดๆ โขลกให้ละเอียด กรองเอาน้ำปูมาเคี่ยว ใส่พริก กระเทียมและส่วนผสมต่างๆ บีบมะนาวเพื่อชูรส ให้เปรี้ยวซ่า เป็นเสน่ห์ที่สอดคล้องกับหนองไม้ต้มรับประทานกับข้าวเหนียว เป็นอาหารประจำถิ่นที่มีชื่อเสียงอีกอย่างหนึ่ง ภูทับเบิกเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีพื้นที่อยู่ในตำบลวังบาล อำเภอล่มเก่า มีเขตติดต่อกับอำเภอลือชัย เขตอำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก มีทิวทัศน์สวยงามมาก ยอดเขาส่วนหนึ่งเป็นยอดเขาสูงที่รับลมจากเทือกเขาหิมาลัย เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ที่มาพักผ่อนหย่อนใจช่วงวันหยุดระยะยาว จากข้อมูลดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงนำมาแต่งเป็นเพลงรำไท่โนประจำอำเภอล่มเก่า ใช้ร้อง รำเล่น เพื่อเผยแพร่ของดีลุ่มเก่าต่อไป

4. เพลงอำเภอลำเลียด

ลำเลียดดินแดนหนองจันทน์ ชามขันหัวแดง
ดินก้าน

หลวงพ่อกิ่งใหญ่ชุมชนวัดตาล
ขึ้นบานสามัคคีกลมเกลียว หน่อไม้ขี้ปู
ข้าวเหนียว

ขอเชิญมาเที่ยวทักเบียร์ร่วมใจ

เพลงที่ 5 เพลงอำเภอน้ำหนาว (ประจำ
อำเภอน้ำหนาว)

อำเภอน้ำหนาว อุดมไปด้วยป่าเขาและ
สัตว์ป่า อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเมือง
เพชรบูรณ์พื้นที่ติดต่อกับจังหวัดเลยทางทิศเหนือ
และติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิทางทิศตะวันออก
ในเขตอำเภอคอนสาร ข้าวลุ่มผืน เป็นข้าวภูเขา
(ปลูกตามไหล่เขา ไม่แช่น้ำ) เมล็ดพันธุ์มาจาก
กลุ่มพี่น้องชาวเขาเผ่าม้ง มีคุณสมบัติค่อนข้างไปทาง
ข้าวเจ้าและข้าวเหนียวผสมกัน รสอร่อยมาก
ประการสำคัญ ข้าวลุ่มผืนเคยถูกคัดเลือกให้เป็น
พันธุ์ข้าว 1 ใน 3 สายพันธุ์ที่ประกอบในพิธีจรด
พระนังคัลแรกนาขวัญที่ผ่านมา ข้าวลุ่มผืน เหมาะ
ที่สุดที่จะนำมาเผาข้าวหลาม รสชาติดีมาก รอยดิน
สัตว์ดีกดำบรรพ์ ประเภทไดโนเสาร์ ถูกค้นพบที่
ผาหิน เขตอำเภอน้ำหนาว กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว
ที่สื่อดคล้องกับถ้ำใหญ่น้ำหนาวและเลยดั้น
(คือลำธารที่น้ำกัดเซาะแผ่นหินจนเป็นรู เป็นโพรง
ขวางทางน้ำ และทะลุหักมุม หลายทิศทาง) สร้าง
ความงดงามให้กับหินที่จมอยู่ในน้ำให้สวยงาม
ตระการตา จะเรียกช่องน้ำไหลนี้ว่า “เลยดั้น”
ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ส่งผลต่อสัตว์ป่าที่ยังคง
ใช้ชีวิต สืบลูก สืบหลานต่อกันมาในผืนป่าแห่งนี้
และด้วยคุณสมบัติของอำเภอน้ำหนาวดังกล่าว
ข้าพเจ้าจึงแต่งเพลง ประจำอำเภอ น้ำหนาวขึ้น
เพื่อร้องเล่นกันสืบมา

5. เพลงอำเภอน้ำหนาว

น้ำหนาวถิ่นข้าวลุ่มผืน
ไดโนเสาร์หลายตัวอยู่ทั่วถ้ำใหญ่
ช้างกระทิงฝูงลิงมากมาย เลยดั้นอยู่ใน
ธารน้ำใส
ข้าวหลามบั้งใหญ่สุขใจน้ำหนาว

เพลงที่ 6 เพลงอำเภอลำเลียด (ประจำ
อำเภอลำเลียด)

พ่อนแบบลาน เป็นการพ่อนในเทศกาล
บุญบั้งไฟในช่วงเดือน 6 ของพี่น้องชาวหล่ม
(หล่มเก่า-หล่มสัก) ชาวบ้านเรียกว่า “รำเลียด
แบบลาน” แบบหรือแถบ คือความหมายเดียวกัน
แบบลาน (แถบลาน) คือการตัดใบลาน (พืชตระกูล
ปาล์ม ลักษณะมีใบเหมือนต้นตาล) ให้เป็นแถว
ยาวไปตามความยาวของใบลานกว้างประมาณ
1 เซนติเมตร ย้อมสีเหลือง ตัดริมให้เป็นลวดลาย
เป็นรอยหยัก ตามแต่จะทำได้ นำมาเย็บติดกับ
ตัวเสื้อสีดำหรือน้ำเงิน (เสื้อที่ออกไร่ออกนา ชาว
บ้านเรียกเสื้องาน) ตกแต่งตัวเสื้อให้สวยงามทั้ง
ตัวเสื้อและปลายแขนเสื้อ (เสื้อแขนยาว) ผ่าถุงใช้
ชิ้นมุก (ผ้าพื้นเมืองทอมือ) ของพื้นบ้าน ศีรษะสวม
ผ้าแดง เย็บเหมือนหมวกหูกกระต่าย ปิดกระหม่อม
ข้างพ่อนสวมแว่นตาดำ บั้นเอวห้อยกระดิ่งคอวัว
นิ้วมือสวมเล็บที่ทำจากตอกไม้ไผ่ ประดับไหมพรม
หลากสี ทำท่าพ่อนรำไปตามจังหวะกลอง
(กลองปี่) ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง ดำเนินทำนองด้วย
แคน ทำนองพื้นบ้านสำเนียงลาว ประกอบบทร้อง
ที่ชาวบ้านเรียกว่า เซิ้งกาพย์ มีต้นเสียงและ
ลูกคู่ร้อง เล่นกันอย่างสนุกสนาน โดยเบื้องต้น
บทกลอน กล่าวถึงเจ้าพ่อผาแดง เจ้าพ่อมหศักดิ์
ปู่ฟ้าตาไฟและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายให้มาอวยพร
ลูกหลาน ให้ฟ้าฝนตกต้องตามฤดูกาล ชาวไร่
ชาวนาจะได้เพาะปลูก ทำการเกษตร มีผลผลิต

ที่ดี จากนั้นก็เป็นบทกลอน เกี่ยวกับการเกี่ยวพาราสี สัพยอกหยอกเอน สนุกสนานกันไปตามประสาชาวบ้าน

การเล่นแมงต๊อบเต่า (ชาวบ้านเรียกแมงขี้เต่า) คือการแสดงคล้ายลิเก เล่นเป็นเรื่องราวจักรๆ วงศ์ๆ มีฉากเหมือนม่านกัน ร้องรำ คำพูด บทสนทนาเป็นภาษาถิ่น ประกอบเครื่องดนตรีตามแต่จะหาได้ ระนาดเอก ซอด้วง เครื่องประกอบจังหวะ ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน การแต่งกายคล้ายลิเกและละครผสมกันมีเครื่องสวมศีรษะ ทำแบบพื้นบ้าน ติดเลื่อม ประกอบลูกปัดตามแต่จะหาได้ ร้องเล่นกันในชุมชนยามเทศกาล หรืองานกำนัน ชาวหล่มสักเป็นคนเอาจริงเอาจัง ให้ความร่วมมือในงานสังคมเป็นอย่างดี รักพี่รักน้อง รักพวกหมู่ อภัยต่อดี มีน้ำใจ จากการที่ข้าพเจ้าเคยเป็นวิทยากรร่วมกับวิทยากรลูกเสือชาวบ้าน ที่มาจาก อำเภอหล่มสัก จึงทำให้มีความคุ้นเคยด้วยไมตรีอันดีต่อกัน การชมเชยในวงการลูกเสือชาวบ้าน คือการกล่าว เยล (yell ชมเชยให้กับกลุ่มสมาชิก) พร้อมกับทำท่าทางประกอบที่สนุกสนาน และมักจะมีคำว่า “น่ารักจังๆ” (น่ารักจริงๆ) อยู่ในการอบรมลูกเสือแทบทุกครั้ง ข้าพเจ้าจึงแต่งเพลงรำไท่น ประจำอำเภอหล่มสัก ให้มีเนื้อหาสาระต่างๆ ดังที่กล่าวแล้ว

6. เพลงอำเภอหล่มสัก

หล่มสักน่ารักจริง ๆ ทั้งชายทั้งหญิงน่ารัก
จ๊ะจ๋า

แบบลานแมงขี้เต่างามนัก (ข้า)

น่ารักจัง ๆ มันน่ารักจริง ๆ

เพลงที่ 7 เพลงอำเภอชนแดน (ประจำอำเภอชนแดน)

อำเภอชนแดนอยู่ทางทิศตะวันตกของตัวเมืองเพชรบูรณ์และอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ประชาชนส่วนใหญ่

ทำการเกษตร มีแหล่งเรียนรู้ทางด้านเศรษฐกิจพอเพียงที่เทศบาลตำบลท่าข้าม มีมะขามสายพันธุ์ต่างๆ มากมาย ที่บ้านโป่งตาเบา ตำบลชัยพุทรา เป็นแหล่งกำเนิดมะขามหวานพันธุ์ตาแป๊ะ (ประกายทอง) ตำบลชัยพุทรา มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มเป็นเขาสลับซับซ้อนเหมาะแก่การทำการเกษตรปลูกไม้ยืนต้นและพืชผักล้มลุก ภูเขาหินปะการังเป็นมรดกจังหวัดเพชรบูรณ์และขึ้นทะเบียนเป็นมรดกชาติเมื่อปี 2561 นับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ จนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์สนับสนุนงบประมาณสร้างบันไดขึ้นภูเขาหินปะการังให้นักท่องเที่ยวได้เข้าเยี่ยมชมภูเขาหินปะการังแห่งนี้ ผลพลอยได้จากนักท่องเที่ยว คือชาวบ้านได้นำผลผลิตทางการเกษตรและของที่ระลึกมาวางขายบริเวณทางเข้า และทางขึ้นภูเขาหินปะการังด้วยมูลเหตุดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงจินตนาการถึงหนุ่มสาวชาวบ้านที่ประกอบสัมมาชีพในด้านการเกษตรแบบพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในด้านการทำมาหากินด้วยความสุจริตและต่างคนต่างก็มีความรักซึ่งกันและกันโดยมิได้เอ่ยปากบอกใคร ลักษณะเป็นคำร้องของฝ่ายหญิงและฝ่ายชายพรรณนาชีวิตของตนออกมาตามบทเพลง

7. เพลงอำเภอชนแดน

สาวชนแดน ยังไม่มีแฟนก็เลยเป็นสาว
(ข้า)

ปลูกมะเขือมะกรูดมะนาว

ผักสวนครัวปลูกทั่วผักยาว

ผัดแบ่งหน้าขาวเป็นสาวชนแดน

หนุ่มปะการังนอนละเมอเพื่อคลั่งบ้านอยู่
ยังตื่นเขา (ข้า)

วิ่งฝึกงานหนังกานเบา แอบรักคนไผ่ผม
ยาว

ผัดแบ่งหน้าขาวรักสาวชนแดน

เพลงที่ 8 เพลงอำเภอบึงสามพัน (ประจำอำเภอบึงสามพัน)

อำเภอบึงสามพัน มีงานแข่งเรือที่สนุกสนาน มีทุ่งทานตะวันที่นักท่องเที่ยวชอบแวะมาเยี่ยมชม ดูตึ่มกับบรรยากาศแบบลูกทุ่ง อ่างเก็บน้ำอู่เรือก็เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจในหน้าแล้ง บ้านหนองแจงแต่เดิมจัดงานบุญบั้งไฟเมื่อย่างเข้าเดือนหก เป็นอำเภอยุคแรกๆ ที่มีงานบุญบั้งไฟเพราะประชาชนส่วนใหญ่พยายามมาจากภาคอีสาน ในตัวเมืองบึงสามพันหรือชาวบ้านเรียกว่าซบสมทอด มีเทศกาลงานวิ่งของพี่น้องชาวไทยเชื้อสายจีน กลุ่มพ่อค้าประชาชนมักจะรวมตัวกัน จัดงานมีมหรสพมากมายทั้งจิว ลิเกดนตรี การละเล่น สืบบันเทิงต่างๆ อย่างสนุกสนานที่บ้านลำตะคร้อ ตำบลกันจู้ อำเภอบึงสามพัน มีกลุ่มชนชาติพันธุ์ไทยทรงดำ (ลาวโซ่ง) มาตั้งบ้านเรือนสร้างหลักปักฐานและประพฤติปฏิบัติตน คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีของตนอย่างดีงามเสมอมา ชาวบึงสามพันจะจัดงานไหว้หลวงพ่อบึงสามพันข้าพเจ้าจึงเรียงร้อยเรื่องราวให้สอดคล้องกันดังกล่าว

8. เพลงอำเภอบึงสามพัน

แข่งเรือที่บึงสามพัน ชมทานตะวันเร่รื่น
ไทยทรงดำสดชื่น เมื่อยามคำคืนที่บึงสามพัน
อู่เรือเป็นแหล่งรวมพล หน้ามลายมาเล่นน้ำกัน
งานบั้งไฟหนองแจง เรามีต้มแกงเอามาแบ่งปัน
สมทอดงานวิ่งสนุกดี ดนตรีลิเกประชัน มาไหว้
หลวงพ่อบึงสามพัน (ซ้ำ)

เพลงที่ 9 เพลงอำเภอวังโป่ง (ประจำอำเภอวังโป่ง)

อำเภอวังโป่งอยู่ทางทิศตะวันตกของเพชรบูรณ์ เขตติดต่อกับอำเภอนิคมะปรางจังหวัดพิษณุโลก ติดต่อกับอำเภอนนแดนทาง

ทิศใต้ พื้นที่เป็นที่ราบสูงภูเขาสลับซับซ้อนเชื่อมต่อโยงถึงเขาค้อทางทิศตะวันออก มีแหล่งโบราณวัตถุสมัยยุคหิน จากการขุดค้น พบลูกปัด กำไลขวาน โบราณสมัยยุคหิน จากสภาพสิ่งแวดล้อมสันนิษฐานว่ามีมนุษย์สมัยหิน (คนถ้ำ) อาศัยอยู่ขวานหินที่พบเห็น มีแหล่งผลิตอยู่บนเทือกเขาค้อที่ทอดตัวไปทางทิศใต้ ซึ่งอยู่ในเขตบ้านโป่งตะแบดำลชัยพุทธา อำเภอนนแดน เป็นแหล่งผลิตขวานหินที่ยังคงค้นพบเศษซากในปัจจุบัน ธรรมชาติเป็นป่าเขา ลำเนาไพรสลับกับภูเขาสูงและน้ำตกส่งผลให้สิ่งแวดล้อมต่างๆ ยังบริสุทธิ์ ไม่มีคนไปบุกรุก ถ้าปากเสือถ้าผาโค้งเป็นมรดกจังหวัดและมรดกชาติ ที่ อบต.วังโป่ง ให้ความดูแลเป็นอย่างดีและให้การสนับสนุนนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมด้วยรถโดยสารแบบบ้านๆ ให้บริการในราคาที่ย่อมเยา เพลงรำโทนอำเภอวังโป่งจึงเกิดขึ้นโดยได้เค้าทำนองเพลงเด็กสมัยประถมศึกษาคือ ทำนองระบำชาวเกาะ

9. เพลงอำเภอวังโป่ง

คนถ้ำอยู่ที่วังโป่ง สายโยงลูกปัดกำไล
ป่าเขาบ้านเราสดใส (ซ้ำ)
น้ำตกมากมายไหล ซ่า ซ่า (ซ้ำ)

เพลงที่ 10 เพลงอำเภอนนองไผ่ (ประจำอำเภอนนองไผ่)

ครั้งหนึ่งข้าพเจ้าไปดูลำตัดแม่บัวขาวที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในงานมรดกโลก งาน “อยุธยาศยงฟ้า” ประมาณปี พ.ศ. 2530 ลำตัดร้องว่ากันด้วยความเผ็ดร้อนมีทำนองเพลงที่ฟังง่าย กลอนเพลงลักษณะ กลอนหัวเดียว ข้าพเจ้าประทับใจการแสดงลำตัดในครั้งนั้น และจำทำนองเพลงได้ดี จึงเอาทำนองเพลงเป็นหลัก แล้วดัดสละที่ตีของอำเภอนนองไผ่มาใส่ไว้ดังจะกล่าวต่อไปอำเภอนนองไผ่อยู่ทางทิศใต้ของอำเภอ

เมืองเพชรบูรณ์ เขตทิศใต้ติดกับอำเภอบึงสามพัน มีวิถีวัฒนธรรมที่หลากหลาย กล่าวคือกลุ่มทอผ้า กระจัดกระจายหลายกลุ่ม งานออกร้านด้านการเกษตรโดยเฉพาะมะม่วงหลากหลายสายพันธุ์ หนองไผ่จัดงานลีลาศทั้งชายและหญิงได้วาดลวดลายกันอย่างสนุกสนาน วัดเจดีย์ลอยมีงานวัดที่โด่งดังใครๆ รู้จักพระเกจิอาจารย์ หลวงพ่อแดง มรณภาพไปนานแล้ว ไม่น่าเปื่อย ผู้คนเลื่อมใสศรัทธากันมาก ต่างหลั่งไหลกันมาขอโชคลาภอยู่มิได้ขาดสาย ข้าพเจ้าได้ร้อยเรียงกิจกรรมสำคัญต่างๆ ของอำเภอนองไผ่ ใส่ในบทเพลง ซึ่งร้องแล้วสนุกสนาน ทำนองสั้นจำง่าย

10. เพลงอำเภอนองไผ่

เขยือชีจะสายใจ มาเที่ยวหนองไผ่ไม่ไกล
พี่น้อง

ผ้าทอตั้งหลายแห่ง

มะม่วงแก้มแดงหนองแซงเป็นกอง

มาลีลาศประจำปี ชุมชนเรามีของดีน่าลอง

งานวัดเจดีย์ลอย พี่แต่งตัวคอย ชะม้อย
ตามอง

หลวงพ่อแดงชื่อดังเสียด้วย (ซ้ำ)

ขอพรร่ำรวย แหงหวยปิดทอง

เพลงที่ 11 เพลงอำเภอสรีเทพ (ประจำอำเภอสรีเทพ)

ความจริงแล้ว อำเภอสรีเทพ มีสิ่งต่างๆ ที่โดดเด่นอยู่มากมาย กล่าวคือ ประชาชนที่เป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมบ้านนาตะกวด อำเภอสรีเทพ การละเล่นนางควาย เพลงแห่นาค รำโทนชาวบ้าน วัดป่าสระแก้ว อาหารพืชผักพื้นบ้าน หมอยา

การรักษาโรคแบบโบราณ อุทยานประวัติศาสตร์ศรีเทพ เขาคลังไโน เขาคลังนอก ด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมข้าพเจ้าเล็งเลที่จะเขียนเพลงนี้ ในที่สุดข้าพเจ้า ตัดสินใจชูเรื่องการตรวจราชการของเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย คือ สมเด็จพระยาตราชางราชานุภาพ ที่เสด็จมณฑลพายัพ โดยมาเยี่ยมเมืองเพชรบูรณ์ เมื่อ พ.ศ. 2447 สมเด็จพระยาตราชางราชานุภาพท่านมาเพชรบูรณ์โดยทางรถไฟ ลงที่เขตอำเภอบางมูลนาก แล้วจ้างลูกหาบแถวๆ นั้น ผ่านตะพานหิน ทับคล้อ ผ่านเขารัง เข้าเพชรบูรณ์ จากหนังสือความใช้เพชรบูรณ์เมื่อ พ.ศ. 2447 ขากลับท่านเดินทางเรือ ผ่านเมืองเพชรบูรณ์ นายม ท่าแดง ท่าด้วง วิเชียรบุรี และแวะจอดที่ท่าบ้าน ปัจจุบันคือบ้านนาตะกวด ตำบลศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ลำน้ำป่าสักที่คดเคี้ยวขณะเดินทางผ่านมาด้วยความลำบาก ขณะเดียวกันนึกได้ว่า มีเมืองอภัยสาส์ (เมืองศรีเทพ) ที่ปรากฏในเอกสารโบราณอยู่ในเส้นทางผ่านใกล้กับแม่น้ำป่าสัก ไม่เกินวิสัยที่จะแวะเยี่ยมชม พระองค์ท่านจึงจอดเรือที่บ้านท่าบ้านและสืบความจากชาวบ้านนาตะกวด จนพบความจริงคือเมืองโบราณศรีเทพอยู่ในที่รกร้างและด้วยเหตุนี้ จึงเป็นจุดที่ข้าพเจ้าแต่งบทเพลงประจำอำเภอสรีเทพขึ้น

11. เพลงอำเภอสรีเทพ

ท่าบ้านที่นาตะกวด ท่านทรงให้หยุด
เรือพาย (ซ้ำ)

เมืองอภัยสาส์ อยู่ในแผนที่จำได้

ศรีเทพสมใจ (ซ้ำ) หมุดหมายกรมพระยาดำรงฯ



ภาพประกอบ 1: Q R CODE เพลงรำไท่นเพชรบูรณ์ 11 อำเภอ
ที่มา: อังคณา จันทร์แสงศรี



ภาพประกอบ 2: รำไท่นเพชรบูรณ์กับการสืบทอด
ที่มา: มนชยา คลายโสภ



ภาพประกอบ 3: รำไท่นเพชรบูรณ์กับเครื่องดนตรี
ที่หลากหลาย
ที่มา: มนชยา คลายโสภ



ภาพประกอบ 4: รำไท่นเพชรบูรณ์กับโรงเรียนผู้สูง
อายุ อบต. ดงมูลเหล็ก
ที่มา: พัทธกร จันทร์จิระ

สรุปและอภิปรายผล

รำไท่นจังหวัดเพชรบูรณ์ในปัจจุบันพบว่า มีการเล่นรำไท่นที่อำเภอวิเชียรบุรี ชาวบ้านเรียกกันว่า “รำโจ่ง” เล่นในงานบวงสรวงสมเด็จพระนเรศวรมหาราช รำไท่นตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มผู้สูงอายุยังเล่นกันในงานเทศกาลสงกรานต์และบุญวันเข้าพรรษา รำไท่น ตำบล ดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มโรงเรียนผู้สูงอายุเล่นกันในงานบุญแข่งเรือช่วงเทศกาลสารทเดือนสิบ องค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็ก ให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันจากแรงบันดาลใจของผู้ช่วยศาสตราจารย์ กมล บุญเขต มุ่งหวังที่จะเผยแพร่จุดเด่นของจังหวัดเพชรบูรณ์ในแต่ละอำเภอให้ประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยวได้รู้จักจังหวัดเพชรบูรณ์มากขึ้น โดยบทเพลงเหล่านี้มีคุณค่าบอกให้เห็นถึงสาระสำคัญในแต่ละอำเภอกว่ามีจุดเด่นในเรื่องใด ซึ่งมีทั้งเหตุการณ์ วัฒนธรรม ประเพณี อาหาร แหล่งท่องเที่ยววิถีกรรมสำคัญ ตลอดจนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ในแง่มุมต่างๆ และยังมีสาระสำคัญที่หลากหลายของแต่ละอำเภอ บ่งบอกจุดเด่นของอำเภอนั้นๆ ง่ายต่อ

การทำความเข้าใจใน ทำนองเพลงสั้นๆ เนื้อหาที่หยิบยกจุดเด่นมาเป็นเพียงตัวอย่างของแต่ละอำเภอทำให้ ง่ายต่อการจดจำ สะดวกต่อการสื่อสาร ให้กับนักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจ และ ยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนำมาซึ่งการพัฒนากระบวนการผลิตผลทางการเกษตรส่งผลตรงต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องพัฒนาเพื่อความยั่งยืนสืบไป จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า เพลง รำโทนทั้งหมดมี 11 เพลง ได้แก่

1. เพลงรำโทนเพชรบูรณ์
2. เพลงไถ่อย่างวิเชียรบุรี
3. เพลงรำวงเขาค้อ
4. เพลงอำเภอหล่มเก่า
5. เพลงอำเภอน้ำหนาว
6. เพลงอำเภอหล่มสัก
7. เพลงอำเภอชนแดน
8. เพลงอำเภอบึงสามพัน
9. เพลงอำเภอวังโป่ง
10. เพลงอำเภอหนองไผ่
11. เพลงอำเภอศรีเทพ

ผู้ประพันธ์คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์กมล บุญเขต ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยเห็นว่าเนื้อเพลงรำโทนมีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละอำเภอซึ่งเนื้อเพลงแต่ละอำเภอ จะมีความแตกต่างกันออกไป บทเพลงสั้นกะทัดรัดเพื่อให้จำได้ง่ายแต่ละเพลงสามารถฝึกร้องจนติดปากได้ไม่ยากนักมีความเป็นเสน่ห์ในตัวเองฟังแล้วทำให้สามารถนึกภาพตามได้ตามคำร้องที่แต่งขึ้นมาซึ่งทำให้ผู้ฟังรับรู้และทราบว่าเป็นเพลงของอำเภอใด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเห็นว่าสามารถนำไปต่อยอดเป็นงานวิจัยทำรำโทนเพชรบูรณ์ในแต่ละเพลง เพื่อที่จะได้มีการจดบันทึก รูปภาพ วิดีทัศน์ไว้เป็นข้อมูลในการศึกษา ศิลปะการแสดงในท้องถิ่นสืบต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุนอุดหนุนงานวิจัยที่บูรณาการตามศาสตร์พระราชาโดยงบประมาณเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ขอขอบคุณบุคคลที่อยู่เบื้องหลังเป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ

เอกสารอ้างอิง

- นุชนาฏ ดีเจริญ, อิงอร จุลทรัพย์, วรวิทย์ ทองเนื้ออ่อน, รัชดาพร สุดโต, ภูริตา เรืองจิรายศ และอุบลวรรณ โตอวยพร. (2561). มรดกวัฒนธรรม “รำโทน”. *วารสารอารยธรรมศึกษา* ไขง - สาละวิน, 9(1) 277 - 296.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ. (2537). *รำโทนศิลปะพื้นบ้าน*. (ม.ป.ท.)
- หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์. (2543). *สมบัติเมืองเพชรบูรณ์ เล่ม 2*. โรงพิมพ์ธรรมสูตรพรินติ้ง
- เอนก นาวิกมูล. (2550). *เพลงนอกศตวรรษ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). มติชน.